

Profesionālās izglītības iestāžu pārvaldības modelis

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera

Rīga, 2012

Satura rādītājs

Profesionālās izglītības iestāžu tīkls un tā pilnveides iespējas	3
Sadarbības institūciju vispārēja informācija.....	9
Konvents	10
Nozaru ekspertu padome (NEP)	11
Profesionālās izglītības iestāžu pārvaldības modelis.....	13
Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības iestādes konventa parauglikums.....	14
Tiesību aktos noteiktais regulējums un priekšlikumi tiesību aktu pilnveidei.....	18
Vispārējs ieskats esošajos tiesību aktos.....	18
Priekšlikumi normatīvo aktu pilnveidei	22

Profesionālās izglītības iestāžu tīkls un tā pilnveides iespējas

Pašreizējais profesionālo izglītības iestāžu tīkls Latvijā uzskatāms par neefektīvu, un tam ir nepieciešama pārplānošana un pilnveide, jo pie esošās un tuvākajos gados prognozējamās demogrāfiskās situācijas, kā arī, izvērtējot profesionālo izglītības iestāžu skaitu un ietilpību, secināms, ka, uzturot pašreizējo izglītības iestāžu skaitu, netiek nodrošināta efektīva valsts budžeta līdzekļu pārvaldība, jo vairumā profesionālo izglītības iestāžu izglītojamo skaits ir būtiski mazāks kā skolas ēkas kapacitāte. Taču, ne vien izglītības iestāžu skaits būtu analizējams un pārskatāms, bet arī izglītības programmu īstenošanas plānojums, kas nereti uzskatāms par neefektīvu, jo radniecīgas izglītības programmas ir „izkaisītas” pa vairākām izglītības iestādēm pilsētas vai reģiona ietvaros, vairākām skolām ir jāuztur līdzīga materiāli – tehniskā bāze, kā rezultātā veidojas neefektīva līdzekļu pārvaldība, vairākkārt investējot vienveidīgā materiāli – tehniskajā bāzē, kaut arī katrā skolā esošā materiāli – tehniskā bāze netiek noslogota iespējamā līmenī un veidojas dīkstāve.

1.attēls Profesionālo izglītības iestāžu skaits, 2005. – 2011.gads¹

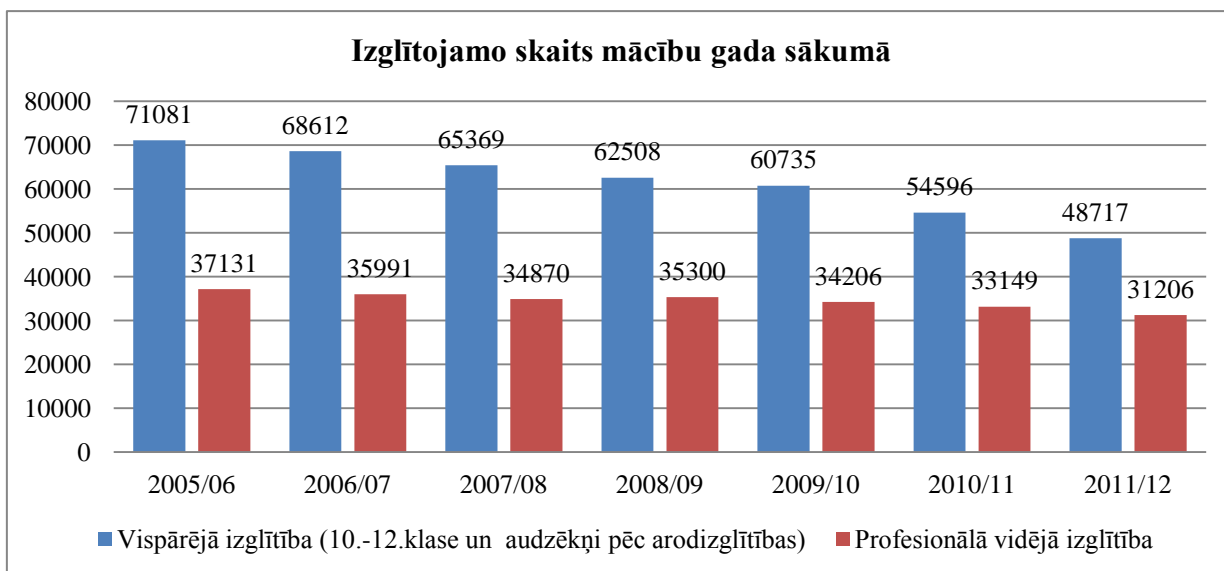
Kā redzams 1.attēlā, kopš 2005.gada profesionālo izglītības iestāžu skaits 2011.gadā ir samazinājies par 32.3 % salīdzinājumā ar 2005.gadu. Šāds izglītības iestāžu skaita samazinājums skaidrojams ar jau iepriekšminēto demogrāfisko situāciju valstī kopumā, kā rezultātā turpina kristies izglītojamo skaits gan profesionālajās, gan vispārējās izglītības iestādēs. Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādņēs 2010.–2015.gadam² (turpmāk – pamatnostādnes) noteikto, „optimizējot profesionālās izglītības iestādes, tiks samazināts profesionālās izglītības iestāžu skaits, vienlaikus modernizējot izglītības iestādes. Lai nodrošinātu speciālistus

¹ www.csb.gov.lv

² <http://www.likumi.lv/doc.php?id=203373>

tautsaimniecībai, tiks palielināta proporcija starp vispārīzglītojošo skolu skolēniem un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem – 50:50.”

Attiecībā uz pašreizējo profesionālo izglītības iestāžu darbību, profesionālo izglītības iestāžu prestižs pasliktina šī virziena izglītības iestāžu pozīciju, un joprojām izglītojamo skaits, kas izvēlas apgūt vispārējo vidējo izglītību pārsniedz profesionālās vidējās izglītības ieguvēju skaitu. To apstiprina Centrālās Statistikas pārvaldes dati, kas uzskatāmi atspoguļo vispārējās izglītības pārsvaru pār profesionālo izglītību izglītojamo skaita ziņā.

2.attēls. Izglītojamo skaits vispārējās vidējās un profesionālās vidējās izglītības programmās³

Analizējot izglītojamo skaita mācību gada sākumā izmaiņas laika periodā no 2005./2006. – 2011./2012.mācību gadam (skatīt 2.attēlu), redzams, ka būtiski samazinājies vispārējās izglītības ieguvēju skaits – salīdzinājumā ar 2005./2006.mācību gadu, 2011./2012.mācību gadā izglītojamo skaits vispārējā izglītībā samazinājies par 31.5 %. Turpretim, neskatoties uz pašreizējo situāciju profesionālajā izglītībā, kad bieži neizdodas veiksmīgi nokomplektēt izglītojamo grupas dažādās izglītības programmās, statistikas dati pierāda, ka salīdzinājumā ar 2005./2006.mācību gadu, pagājušajā – 2011./2012.mācību gadā izglītojamo skaits profesionālajā vidējā izglītībā samazinājies par 15.96 %. Šāds audzēkņu skaita samazinājums skaidrojams ar to, ka uzņemto audzēkņu un absolventu skaits nav līdzvērtīgs – pēdējo divu kursu izglītojamo skaits pārsniedz mācību gada sākumā uzņemto izglītojamo skaitu. Ņemot vērā pamatnostādnes plānoto un izvērtējos 2.attēlā redzamo izglītojamo skaita statistiku, secināms, ka 2011./2012.mācību gada sākumā proporcija starp vispārīzglītojošo skolu skolēniem un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem bija 64:39, un uzskatāmi redzams, ka profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kopš

³ www.csb.gov.lv

2005./2006.mācību gada dinamiski turpina palielināties, tādējādi nodrošinot pietuvošanos pamatnostādņēs noteiktajam mērķim.

Kas attiecas uz izglītības iestādēm un to skaitu, pašlaik Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā ir 37 profesionālās izglītības iestādes un 2 valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību.⁴

Izvērtējot pašreizējo profesionālo izglītības iestāžu skaitu saistībā ar Ekonomikas ministrijas prognozēm attiecībā uz darbaspēka izmaiņām 2020. un 2030.gadā, secināms, ka katras izglītības iestādes potenciālā likvidācija ir rūpīgi analizējama, apspriežama un nedrīkst būt pārsteidzīga, jo nākotnes prognozes liecina, ka darbaspēka pieprasījums salīdzinājumā ar 2011.gadu vairumā tautsaimniecības nozaru pieaugs. Lai nodrošinātu efektīvu izglītības sistēmu valstī un garantētu absolventu nodarbinātību izvēlētajā profesijā, jāņem vērā darbaspēka pieprasījums tautsaimniecības nozarēs, kas vērtējams kā izejošie dati dažādu izglītības programmu piedāvājumam.

1.tabula. Darbaspēka pieprasījuma izmaiņas pa nozarēm (mērķa scenārijs, tūkst.)⁵

Darbaspēka pieprasījuma izmaiņas pa nozarēm (mērķa scenārijs, tūkst.)						
Nozare	2011.g.	2015.g.	2020.g.	2030.g.	Starpība 2011.g-2020.g.	Starpība 2011.g-2030.g.
Lauksaimniecība	77	77	75	73	-2	-4
Apstrādes rūpniecība	114	125	132	141	18	27
Pārējā rūpniecība	22	23	23	24	1	2
Būvniecība	61	66	69	72	8	11
Tirdzniecība	161	168	172	179	11	18
Transports	73	77	79	82	6	9
Komercpakalpojumi	153	160	166	176	13	23
Sabiedriskie pakalpojumi	200	203	208	220	8	20
Kopā:	861	899	924	967	63	106

Kā redzams 1.tabulā, vairumā tautsaimniecības nozaru nākotnē tiek prognozēts darbaspēka pieprasījuma pieaugums, vienīgais izņēmums ir lauksaimniecības nozare, kur, attiecīgi, 2020.gadā prognozēts darbaspēka pieprasījuma samazinājums par 2000 un 2030.gadā – par 4000 darba vietu. Tomēr, ņemot vērā kopējo darbaspēka pieprasījumu lauksaimniecības nozarē, kas visā analizētajā periodā saglabājas 3./4.vietā starp citām nozarēm, uzskatāms, ka arī šī nozare ir jāattīsta un pašlaik prognozētais darbaspēka pieprasījuma samazinājums nav pietiekami būtisks, lai ievērojami samazinātu nozares attīstību. Izvērtējot visu tautsaimniecības nozaru attīstību un prognozes laika periodā no

⁴ <http://izm.izm.gov.lv/saites.html#z6>

⁵ Ekonomikas ministrijas Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, 2012

2011.gada līdz 2030.gadam, redzams, ka nozaru īpatsvars Latvijas tautsaimniecībā būtiski nemainīsies, tādēļ jau šobrīd ir iespējams plānot profesionālās izglītības iestāžu tīkla pārplānošanu un sakārtošanu, lai tas būtu atbilstošs gan šī brīža, gan arī nākotnes tautsaimniecības vajadzībām.

Plānojot profesionālās izglītības iestāžu tīkla pārplānošanu, jāņem vērā arī dažādu izglītības līmeņu/kvalifikāciju pieprasījuma izmaiņas un to prognozes nākotnē. Ekonomikas ministrijas izstrādātās prognozes attiecībā uz darbaspēka pieprasījuma izmaiņām dažādās profesiju grupās, redzams (skatīt 2.tabulu), ka ievērojams darbaspēka pieprasījuma samazinājums prognozēts vienīgi kvalificētu lauksaimniecības darbinieku profesijās un zemas kvalifikācijas profesijās, taču kopumā attiecībā uz profesionālo izglītības iestāžu specifiku (2., 3.kvalifikācijas līmenis), Ekonomikas ministrijas prognozēs redzams vidējās kvalifikācijas profesijas pieprasījuma pieaugums salīdzinājumā ar 2011.gadu (2020.g. + 6.1%; 2030.g. +8.5%).

2.tabula. Darbaspēka pieprasījuma izmaiņas profesiju grupās salīdzinājumā ar 2011.gadu (mērķa scenārijs, %)⁶

Darbaspēka pieprasījuma izmaiņas profesiju grupās salīdzinājumā ar 2011.gadu (mērķa scenārijs, %)		
	2020.g.	2030.g.
Augstas kvalifikācijas profesijas, t.sk.,	13.8	27.2
Vadītāji	10.3	17.7
Vecākie speciālisti	15.2	31.2
Speciālisti	14.8	29.6
Vidējas kvalifikācijas profesijas, t.sk.,	6.1	8.5
Iestāžu kalpotāji	1.2	-1.7
Pakalpojumu darbinieki	6.3	10.5
Kvalificēti lauksaimniecības darbinieki	-15	-32.4
Kvalificēti strādnieki	14.2	23.1
Iekārtu un mašīnu operatori	6.7	8.5
Zemas kvalifikācijas profesijas	-6.3	-18.5
Kopā:	7.4	12

Kā redzams 2.tabulā, analizējot vidējās kvalifikācijas profesiju pieprasījuma prognozes, lielākais pieaugums izglītības programmās, kas nodrošina strādnieka kvalifikācijas iegūvi, t.i., 2020.gadā darbaspēka pieprasījumam kvalificētu strādnieku profesijās prognozēts

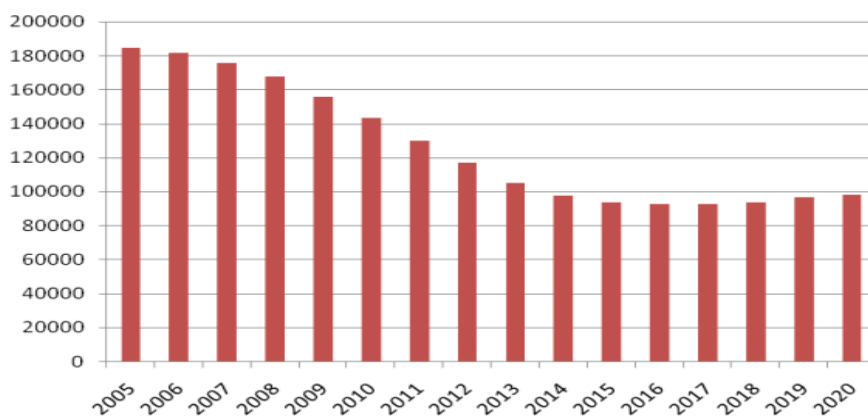
⁶ Ekonomikas ministrijas Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, 2012

14.2% palielinājums salīdzinājumā ar 2011.gadu, bet 2030.gada – jau 23.1% palielinājums. Šāds palielinājums skaidrojams ar tādu tautsaimniecības nozaru pozitīvām attīstības prognozēm kā apstrādes rūpniecība, būvniecība un transports (skatīt 1.tabulu). Šādas prognozes liecina par nemainīgu un pieaugošu nepieciešamību pēc profesionālās izglītības iestādēm, kas piedāvā strādnieka kvalifikācijas ieguvi dažādās tautsaimniecības nozarēs.

Lai nodrošinātu tautsaimniecības attīstībai un plānotajam darbaspēka pieprasījuma pieaugumam atbilstošu izglītības iestāžu, izglītības programmu skaitu un saturu, kā arī, lai nodrošinātu iespējami efektīvu valsts budžeta līdzekļu izlietojumu, nepieciešams:

1. Pārplānot profesionālo izglītības iestāžu tīklu, plānojot katrā izglītības iestādē radniecību izglītības programmu apguvi (pilsētas/reģiona ietvaros). Tādējādi vairākām izglītības iestādēm vienā reģionā nav nepieciešamība uzturēt līdzvērtīgu materiāli-tehnisko bāzi, tā tiek pienācīgi noslogota un neveidojas iekārtu dīkstāve.
2. Nodrošināt intensīvu komunikāciju starp Izglītības un zinātnes ministriju, izglītības iestādi un tautsaimniecības nozaru ekspertiem, lai veicinātu savlaicīgu izglītības programmu pilnveidi atbilstoši nozares tendencēm. Ja tiek ņemts vērā pirmais priekšlikums un dažādu nozaru izglītības programmas netiek „izkaisītas” pa neskaitāmām izglītības iestādēm, bet plānots radniecīgu izglītības programmu piedāvājums vienuviet, tiek dota iespēja arī izglītības iestādei pašai koncentrēties vairāk uz vienu konkrētu nozari, tās attīstību gan reģionāli, gan globāli, un plānot gan izglītības programmu piedāvājuma aktualizāciju, gan izglītības iestādes kopumā attīstību atbilstoši tirgus tendencēm.
3. Ņemot vērā mūsdienu tehnoloģiju attīstības tempus, nepieciešams pastiprinātu uzmanību veltīt fleksiblas izglītības sistēmas izveidei tādā nozīmē, ka tiek meklēti risinājumi, lai izglītības programmu aktualizācija, profesiju standartu pilnveide būtu pietiekami mobila un ātra, tādējādi vienmēr nodrošinot izglītības sistēmas atbilstību nozares tendencēm un izslēdzot novecojušu izglītības programmu piedāvājuma un tautsaimniecības nozarei neatbilstošu profesiju piedāvājuma risku.

Arī attiecībā uz profesionālās izglītības iestāžu attīstību reģionos, lai veicinātu tautsaimniecības attīstību reģionos, jāievēro iepriekšminētie priekšlikumi, papildus vērā ņemot demogrāfiskās tendences gan reģionos, gan valstī kopumā.

3. attēls Prognozējamais iedzīvotāju skaits vecuma grupās no 15 – 19 gadiem⁷

Kā redzams 3.attelā, iedzīvotāju skaita prognozes vecuma grupā no 15 – 19 gadiem jeb profesionālās izglītības iestāžu mērķa auditorijā liecina, ka sākot no 2015.gada prognozēts šīs vecuma grupas iedzīvotāju skaita neliels, bet dinamisks pieaugums. Tādēļ, neskatoties uz to, ka līdz 2015.gadam turpināsies šīs vecuma grupas iedzīvotāju skaita samazināšanās, veidojot un pārplānojot profesionālās izglītības iestāžu tīklu, nav ieteicams pieņemt pārsteidzīgus lēmumus, masveidā likvidējot izglītības iestādes, turpretim jāstrādā pie ilgtermiņa plānošanas, saskaņā ar iedzīvotāju skaita izmaiņu ilgtermiņa prognozēm. Tā kā Latvijā novērojama teritoriāli nelīdzsvarota demogrāfiskā situācija, un ticamākais tālākās demogrāfiskās attīstības scenārijs pēc 2020.gada ir depopulācijas saglabāšanās arī reģionāli,⁸ nepieciešams vērst uzmanību ne vien uz iepriekš minēto izglītības programmu sabalansētību starp izglītības iestādēm, bet arī, veidojot izglītības iestāžu tīklu, mērķtiecīgi tiekties uz Latvijas reģionālo attīstību kopumā, tādējādi nodrošinot iespēju attīstīt reģionos arī dažādas tautsaimniecības nozares. Kā vienu no potenciāliem modeļiem Latvijas reģionu attīstībai, kas palīdzētu veicināt arī tautsaimniecības attīstību reģionos, var minēt Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam minēto Saprātīgas saraušanās (intelligent shrinking) rīcības programmu, t.i., „izstrādāt un īstenot „saprātīgās saraušanās” rīcības programmu tai daļai (vismaz 25%) Latvijas novadu, kurā demogrāfiskā slodze tieši vecāku cilvēku īpatsvara dēļ ir vislielākā, paredzot iedzīvotāju un pakalpojumu sakoncentrēšanos no pārāk izkliedētām teritorijām vienkopus un sasaistē ar reģionāliem urbāniem centriem (piecu gadu laikā). „Saprātīgo saraušanos” saskaņot ar noteiktu īpašo lauku skolu atbalsta politiku, aktīvu sociālo mājokļu politiku, kā arī valstī veicināto decentralizētas energoapgādes politiku. Mērķtiecīgi atbalstīt aprūpes ekonomikas un rekreācijas, medicīnas un rehabilitācijas uzņēmējdarbības formas kā neatņemamu „saprātīgās saraušanās” programmas daļu. Izvirzīt kā prioritāti atbalstu inovatīvām, digitalizētām un mobilām pakalpojumu sniegšanas formām retāk apdzīvotās vietās.”⁹

⁷ http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Izglitiba/Profesionala_izglitiba/IZMPam_231209_TA4628.pdf

⁸ http://www.latvija2030.lv/upload/lias_1redakcija_pilnv_final.pdf

⁹ http://www.latvija2030.lv/upload/lias_1redakcija_pilnv_final.pdf

Sadarbības institūciju vispārēja informācija

3.tabula

Nr.p.k.	Iestādes/organizācijas nosaukums	Izveidošanas mērķis	Dalībnieku skaits	Finansējums
1.	Nozaru ekspertu padomes (NEP)	Lai veiktu nozares attīstības prognozēšanu, izglītības un darba tirgus pieprasījuma un piedāvājuma atbilstības pētīšanu un nodrošināšanu	12 padomes <u>NEP sastāvos ietilpst:</u> <ul style="list-style-type: none"> • 35 darba ņēmēju puses pārstāvošas iestādes; • 83 darba devēju puses pārstāvošas iestādes; • 14 nozaru profesionālās organizācijas; • 10 neatkarīgie eksperti. <u>Valsts pusi NEP pārstāv deleģēti pārstāvji no:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbinātības valsts aģentūras; • Kultūras ministrijas; • Labklājības ministrijas; • Satiksmes ministrijas; • Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas; • Ekonomikas ministrijas; • Zemkopības ministrijas; • Izglītības un zinātnes ministrijas. 	Eiropas Sociālā fonda projekts „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana” (no 01.12.2010. līdz 30.11.2013.) - kopējais finansējums - 2 550 000 latu.
2.	Profesionālās izglītības iestādes konvents (PIIKonvents)	Veicināt izglītības iestādes attīstību, nosakot tās darbības stratēģiskos virzienus atbilstoši valsts tautsaimniecības vajadzībām.	Ne vairāk kā 7 dalībnieki: <ul style="list-style-type: none"> • izglītības iestādes direktors; • nozares ekspertu padomes pārstāvji; • Izglītības un zinātnes ministrijas 1 pārstāvis, ja profesionālās izglītības iestāde ir Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā; • citas ministrijas 1 pārstāvis, ja profesionālās izglītības iestāde ir citas ministrijas padotībā; • pašvaldības 1 pārstāvis; • uzņēmumi un to asociāciju pārstāvji. 	<ul style="list-style-type: none"> •Konventa darbība notiek iestādei piešķirto finanšu līdzekļu ietvaros, par darbu konventā konventa sastāvs atlīdzību no valsts vai pašvaldības budžeta nesaņem. •Konventa sastāvam un konventa sekretāram atlīdzību izglītības iestāde var noteikt no maksas pakalpojumiem vai pašu ieņēmumiem, kā arī no dāvinātiem (ziedotiem) finanšu līdzekļiem.

3.	Nozaru ekspertu padomes apvienība <i>(plānots izveidot)</i>	Izveidota, lai pārraudzītu visu NEP darbību, koordinētu un metodiski vadītu PIIKonventu darbību.	No katras NEP pa 1 dalībniekam Sekretariāts – 3 dalībnieki	Sākotnēji finansējumu varētu saņemt projekta ietvaros.
----	--	--	---	--

Konvents

Konventa funkcijas¹⁰:

- Apzina un definē izglītības iestādes darbības stratēģiskos virzienus un tos izvirza kā noteicošos izglītības iestādes attīstības veicināšanai.
- Uzrauga izglītības iestādes īstenotās izglītības programmas atbilstoši tautsaimniecības vajadzībām pa nozarēm un darba tirgus prasībām.
- Ieceļ izglītības iestādes direktoru un pieņem lēmumu par izglītības iestādes direktora atcelšanu vai atbrīvošanu no amata.
- Nosaka izglītības iestādes direktora un pedagogu atlīdzības diferencēšanas kritērijus
- Piedalās profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un vērtēšanā.
- Piedalās profesiju standartu un izglītības programmu izstrādē.
- Profesionālās kvalifikācijas eksāmenos izvērtē izglītojamo profesionālās iemaņas un prasmes un piešķir izglītojamajiem attiecīgu kvalifikāciju.
- Kontrolē un konsultē izglītības iestādi racionālā un mērķtiecīgā budžeta veidošanā un uzrauga budžeta izdevumu atbilstību noteikto mērķu sasniegšanai.
- Atbalsta un piesaista izglītības iestādes materiālo un finansiālo resursu veidošanu.
- Sadarbojas ar darba devējiem Latvijā un ārvalstīs un nodrošina izglītojamos ar atbilstošām mācību prakšu vietām.

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, konvents veic šādus uzdevumus:

- Piedalās profesionālās izglītības koncepcijas izstrādē.
- Piedalās profesionālās izglītības programmu izstrādē un īstenošanā, lai nodrošinātu iespēju izglītojamajam iegūt augstākā līmeņa praktiskās iemaņas attiecīgās kvalifikācijas iegūšanai.
- Kontrolē attiecīgās nozares profesionālās izglītības programmu satura atbilstību tirgus prasībām.
- Piedalās situācijas izvērtēšanā profesionālās izglītības jomā un sniedz priekšlikumus profesionālās izglītības politikas dokumentu pilnveidošanā.

¹⁰ Profesionālās izglītības iestādes konventa funkcijas un uzdevumi noteikti konventa paraugolikumā

- Saskaņo un akceptē izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu projektus pirms iesniegšanas licencēšanas komisijai.
- Konsultē izglītības iestādes vadību attīstības stratēģijas jautājumos un izglītības iestādes finanšu resursu racionālā izmantošanā un pārvaldīšanā.
- Izstrādā priekšlikumus par pedagogu kvalifikācijas celšanu un stažēšanos uzņēmumos.
- Piedalās pedagogu profesionalitātes un profesionālās kvalifikācijas atbilstības nozares aktualitātēm vērtēšanā un sniedz izglītības iestādes direktoram atzinumu par pedagogu profesionālās kvalifikācijas atbilstību nozares aktualitātēm.
- Vērtē izglītības iestādes direktora pienākumus un atbildību iestādes tēla veidošanā un popularizēšanā
- Iesaista konventā kā ekspertus Latvijas valsts un ārvalstu sabiedrības pārstāvjus (valsts iestāžu, sabiedrisko organizāciju un citu grupu pārstāvjus vai atsevišķas kompetentas personas).
- Sadarbojas ar valsts iestādēm, pašvaldībām un sabiedriskām organizācijām.
- Informē sabiedrību par konventa darbību.

Konventa tiesības

- Pieprasīt darbam nepieciešamo informāciju no valsts pārvaldes, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām.
- Ierosināt profesionālās izglītības paradigmas apspriešanu sabiedrībā.
- Deleģēt pārstāvjus līdzdalībai profesionālās izglītības politikas dokumentu izstrādē.
- Ieteikt jaunu profesionālās izglītības politikas plānošanas dokumentu izstrādi.
- Uzaicināt amatpersonas un ekspertus ar padomdevēja tiesībām piedalīties konventa sēdēs un priekšlikumu izstrādāšanā.
- Veidot darba grupas ar konventa darbību saistītu jautājumu risināšanai.
- Sadarboties ar līdzīgām ārvalstu organizācijām, piedalīties starptautiskajās darba grupās un ekspertu padomēs, kā arī starptautisko organizāciju sadarbības partneru rīkotajos pasākumos.

Nozaru ekspertu padome (NEP)

Nozaru ekspertu padomju funkcijas un galvenie uzdevumi¹¹:

- izglītības un nodarbinātības vajadzībām veikt nozares izpēti un attīstības prognozēšanu;
- izstrādāt nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras;
- saskaņot un veikt nozares profesionālo kvalifikāciju struktūru ekspertīzi;
- izstrādāt nozares pamatprofesiju standartu un profesionālas kvalifikācijas pamatprasības;

¹¹ http://www.viaa.gov.lv/lat/strukturfondi/12111/?tl_id=12561&tls_id=533

- veikt profesijas standartu un profesionālās kvalifikācijas prasību ekspertīzi un saskaņošanu nozares profesijām;
- sniegt atbalstu profesionālās kvalifikācijas eksāmenu satura izstrādē;
- veikt profesionālās kvalifikācijas eksāmenu satura ekspertīzi;
- deleģēt nozares ekspertus dalībai profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanā (kvalifikācijas eksāmeni (KE) un akreditācija);
- deleģēt nozares ekspertus ārpus formālās izglītības iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču novērtēšanā un atzīšanā nozares profesijās;
- organizēt sadarbību ar profesionālās izglītības iestādēm un eksaminācijas institūcijām, kas organizē profesionālo kvalifikāciju piešķiršanu;
- koordinēt profesionālās izglītības iestāžu sadarbību ar nozares uzņēmumiem un apkopot informāciju par prakses vietām;
- veidot un uzturēt nozares ekspertu datu bāzi;
- veidot nozares profesiju tālākizglītības un profesionālās pilnveides sistēmu;
- sniegt priekšlikumus profesionālās izglītības pasūtījumam un kvalitātes nodrošināšanai;
- u.c.

Profesionālās izglītības iestāžu pārvaldības modelis 4.attēls

Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības iestādes konventa paraugnolikums

Izdots saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma
73.panta pirmās daļas 1.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības iestādes konventa (turpmāk – konvents) nolikums nosaka konventa funkcijas, uzdevumus, tiesības, sastāvu un darba organizāciju.
2. Konvents ir izglītības iestādes izveidota institūcija, kuras mērķis ir veicināt izglītības iestādes attīstību, nosakot tās darbības stratēģiskos virzienus atbilstoši darba tirgus prasībām.

II. Konventa funkcijas, uzdevumi un tiesības

3. Konventam ir šādas funkcijas:

- 3.1. Apzina un definē izglītības iestādes darbības stratēģiskos virzienus un tos izvirza kā noteicošos izglītības iestādes attīstības veicināšanai.
- 3.2. Uzrauga izglītības iestādes īstenotās izglītības programmas atbilstoši tautsaimniecības vajadzībām pa nozarēm.
- 3.3. Piedalās profesiju standartu un izglītības programmu izstrādē.
- 3.4. Profesionālās kvalifikācijas eksāmenos izvērtē izglītojamo profesionālās iemaņas un prasmes un piešķir izglītojamajiem attiecīgu kvalifikāciju.
- 3.5. Konsultē izglītības iestādi racionālā un mērķtiecīgā budžeta veidošanā un uzrauga budžeta izdevumu atbilstību noteikto mērķu sasniegšanai.
- 3.6. Ieceļ izglītības iestādes direktoru un pieņem lēmumu par izglītības iestādes direktora atcelšanu vai atbrīvošanu no amata.
- 3.7. Nosaka izglītības iestādes direktora un pedagogu atlīdzības diferencēšanas kritērijus.
- 3.8. Atbalsta un piesaista izglītības iestādes materiālo un finansiālo resursu veidošanu.
- 3.9. Sadarbojas ar darba devējiem Latvijā un ārvalstīs un nodrošināt izglītojamus ar atbilstošām mācību prakšu vietām.

4. Lai nodrošinātu funkciju izpildi, konvents veic šādus uzdevumus:

- 4.1. Piedalās profesionālās izglītības koncepcijas izstrādē.

- 4.2. Konsultē izglītības iestādes vadību attīstības stratēģijas jautājumos un izglītības iestādes finanšu resursu racionālā izmantošanā un pārvaldīšanā.
- 4.3. Piedalās profesionālās izglītības programmu izstrādē un īstenošanā, lai nodrošinātu iespēju izglītojamajam iegūt augstākā līmeņa praktiskās iemaņas attiecīgās kvalifikācijas iegūšanai.
- 4.4. Saskaņo un akceptē izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu projektus pirms iesniegšanas licencēšanas komisijai.
- 4.5. Kontrolē attiecīgās nozares profesionālās izglītības programmu satura atbilstību tirgus prasībām.
- 4.6. Piedalās situācijas izvērtēšanā profesionālās izglītības jomā un sniedz priekšlikumus profesionālās izglītības politikas dokumentu pilnveidošanā.
- 4.7. Izstrādā priekšlikumus par pedagogu kvalifikācijas celšanu un stažēšanos uzņēmumos.
- 4.8. Piedalās pedagogu profesionalitātes un profesionālās kvalifikācijas atbilstības nozares aktualitātēm vērtēšanā un sniedz izglītības iestādes direktoram atzinumu par pedagogu profesionālās kvalifikācijas atbilstību nozares aktualitātēm.
- 4.9. Sadarbojas ar valsts iestādēm, pašvaldībām un sabiedriskām organizācijām.
- 4.10. Iesaista konventā kā ekspertus Latvijas valsts un ārvalstu sabiedrības pārstāvjus (valsts iestāžu, sabiedrisko organizāciju un citu grupu pārstāvjus vai atsevišķas kompetentas personas).
- 4.11. Informē sabiedrību par konventa darbību.
- 4.12. Vērtē izglītības iestādes direktora pienākumus un atbildību iestādes tēla veidošanā un popularizēšanā.

5. Konventam ir šādas tiesības:

- 5.1. Pieprasīt darbam nepieciešamo informāciju no valsts pārvaldes, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām.
- 5.2. Ierosināt profesionālās izglītības paradigmas apspriešanu sabiedrībā.
- 5.3. Deleģēt pārstāvjus līdzdalībai profesionālās izglītības politikas dokumentu izstrādē.
- 5.4. Ieteikt jaunu profesionālās izglītības politikas plānošanas dokumentu izstrādi.
- 5.5. Uzaicināt amatpersonas un ekspertus ar padomdevēja tiesībām piedalīties konventa sēdēs un priekšlikumu izstrādāšanā.
- 5.6. Veidot darba grupas ar konventa darbību saistītu jautājumu risināšanai.
- 5.7. Sadarboties ar līdzīgām ārvalstu organizācijām, piedalīties starptautiskajās darba grupās un ekspertu padomēs, kā arī starptautisko organizāciju sadarbības partneru rīkotajos pasākumos.

III. Konventa sastāvs un darba organizācija

- 5.8. Konventa sastāvā ir ne vairāk kā 7 dalībnieki;
  - 5.9. izglītības iestādes direktors;
  - 5.10. nozares ekspertu padomes pārstāvji;
  - 5.11. Izglītības un zinātnes ministrijas 1 pārstāvis, ja profesionālās izglītības iestāde ir Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā;
  - 5.12. citas ministrijas 1 pārstāvis, ja profesionālās izglītības iestāde ir citas ministrijas padotībā;
  - 5.13. pašvaldības 1 pārstāvis;
  - 5.14. uzņēmumi un to asociāciju pārstāvji.
6. Konventa priekšsēdētāju un Konventa priekšsēdētāja vietnieku ievēlē konvents ar vienkāršu balsu vairākumu.
  7. Konventa sastāvu apstiprina pirmajā konventa sēdē uz trim gadiem.
  8. Konventa sēdes sasauc konventa priekšsēdētājs ne retāk kā četras reizes gadā (katru ceturksni).
  9. Konventa priekšsēdētājs bez īpaša pilnvarojuma pārstāv konventu valsts, pašvaldības un citās iestādēs un organizācijās.
  10. Konventa priekšsēdētājs apstiprina konventa sēdes darba kārtību un vada konventa sēdi.
  11. Par sēdes norises laiku un vietu konventa sēdes dalībniekiem paziņo vismaz 10 darbdienu pirms kārtējās sēdes un elektroniski nosūta sēdes darba kārtību un materiālus, kas saistīti ar sēdē izskatāmajiem jautājumiem.
  12. Konventā izskatāmos jautājumus ierosina konventa priekšsēdētājs vai citi konventa locekļi.
  13. Konventa sēdes tiek protokolētas. Protokolā norāda darba kārtību, sēdes dalībniekus un personas, kuras piedalījušās debatēs par attiecīgo jautājumu, kā arī pieņemtos lēmumus. Desmit darbdienu laikā pēc sēdes konventa sekretārs nosūta sēdes protokola kopiju konventa locekļiem, kuri piedalījušies konventa sēdē.
  14. Konventa loceklis piecu darbdienu laikā pēc protokola projekta elektroniskās saņemšanas elektroniski to saskaņo vai izdara protokola projektā atbilstošus precizējumus. Ja minētajā termiņā attiecīgās darbības nav veiktas, protokola projekts uzskatāms par saskaņotu.
  15. Protokolu paraksta konventa sēdes priekšsēdētājs un sekretārs.
  16. Konventa priekšsēdētāja prombūtnes laikā viņa pienākumus pilda konventa priekšsēdētāja vietnieks.
  17. Par darbu konventā konventa sastāvs atlīdzību no valsts vai pašvaldības budžeta nesaņem. Konventa sastāvam un konventa sekretāram atlīdzību izglītības iestāde var noteikt no

maksas pakalpojumiem vai pašu ieņēmumiem, kā arī no dāvinātiem (ziedotiem) finanšu līdzekļiem.

IV. Konventa lēmumi

18. Konvents ir lemttiesīgs, ja tā sēdē piedalās ne mazāk kā puse no konventa locekļiem.
19. Konvents lēmumus pieņem atklāti balsojot.
20. Konventa lēmums ir pieņemts, ja par to balso ne mazāk kā puse no klātesošajiem locekļiem. Ja balsu skaits sadalās vienādi, izšķirošā ir konventa padomes priekšsēdētāja balss.
21. Konventa lēmumi ir saistoši attiecīgai profesionālās izglītības iestādei.
22. Konventa lēmumu var apstrīdēt Nozaru ekspertu padomju apvienībā.

V. Noslēguma jautājums

28. Grozījumus nolikumā var ierosināt ikviens konventa dalībnieks.

Izglītības iestādes direktors

.....

Tiesību aktos noteiktais regulējums un priekšlikumi tiesību aktu pilnveidei

Vispārējs ieskats esošajos tiesību aktos

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 48.panta pirmajā daļā noteikts, ka iestāde savā darbībā iesaista sabiedrības pārstāvjus (sabiedrisko organizāciju un citu organizētu grupu pārstāvjus, atsevišķas kompetentas personas), iekļaujot viņus darba grupās, konsultatīvajās padomēs vai lūdzot sniegt atzinumus. Šī panta piektā daļa paredz, ka par sabiedrības pārstāvju iesaistīšanu iestādes darbībā un tās veidu lemj iestādes vadītājs, ja normatīvajā aktā nav noteikts citādi.

Arī Izglītības likuma 21.panta pirmā daļa paredz, ka sabiedrība piedalās izglītības organizēšanā un attīstībā, popularizējot visu veidu izglītību, veicot izglītošanu un sekmējot izglītības kvalitātes uzlabošanu, veidojot izglītības programmas, aizsargājot izglītojamo un pedagogu tiesības un intereses izglītības ieguves un darba procesā, veidojot izglītības un izglītības atbalsta iestādes un sabiedriskās organizācijas.

Ārējo tiesību aktu normas ne tikai dod tiesības, bet arī uzliek par pienākumu iestādes vadītājam organizēt darbu, lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku un sabiedrības vajadzībām atbilstošāku iestādes darbību un skaidri definē iestādes vadītāja, resp., šajā gadījumā - profesionālās izglītības iestādes vadītāja tiesības lemt par sabiedrības pārstāvju iesaistīšanu iestādes darbībā.

Lai veicinātu profesionālās izglītības iestāžu attīstību un noteiktu tās darbības stratēģiskos virzienus atbilstoši valsts tautsaimniecības vajadzībām, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera ar profesionālās izglītības iestādes konventa iedibināšanu ir gatava uzsākt aktīvākus profesionālās izglītības iestādes atbalsta procesus.

Šobrīd tiesību akti neuzliek par pienākumu profesionālās izglītības iestādēm veidot padomnieku konventus. Tajā pašā laikā arī neaizliedz tos veidot.

Savukārt Augstskolu likuma 16.pants „Augstskolas padomnieku konvents” paredz pienākumu augstskolā izveidot padomnieku konventu. Augstskolu likuma 16.pantā ir noteikts:

„(1) Augstskolā tiek izveidots padomnieku konvents. Padomnieku konvents konsultē senātu un rektoru augstskolas attīstības stratēģijas jautājumos. Padomnieku konventam ir tiesības ierosināt jautājumu izskatīšanu senātā un satversmes sapulcē.

(2) Padomnieku konventu dibina pēc augstskolas senāta iniciatīvas vai izglītības un zinātnes ministra pieprasījuma. Tā nolikumu apstiprina un locekļus ievēlē augstskolas senāts.

(3) Padomnieku konventu sasauc pēc tā priekšsēdētāja vai ne mazāk kā trešās daļas konventa locekļu ierosinājuma.

(4) Izglītības un zinātnes ministrs var pieprasīt izveidot padomnieku konventu pēc rektora un senāta pārstāvju viedokļu noklausīšanās. Ja padomnieku konventa izveidi pieprasa ministrs, viņam ir tiesības iecelt konventa priekšsēdētāju un līdz 50 procentiem konventa locekļu kuru

mērķis ir veicināt izglītības iestādes attīstību, nosakot tās darbības stratēģiskos virzienus atbilstoši valsts tautsaimniecības vajadzībām.”

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras ieskatā profesionālās izglītības iestādes bez uzņēmēju, nozaru ekspertu un citu organizāciju atbalsta nespēj veikt paradigmas profesionālās izglītības jomā atbilstoši tautsaimniecības vajadzībām, tādēļ konventa izveidošana profesionālās izglītības iestādēs būtu nosakāma kā obligāta prasība un attiecīgajos tiesību aktos jāiekļauj normas, kas paredz profesionālās izglītības iestādes konventa izveidošanu kā obligātu prasību. Bez nozaru pārstāvju līdzdalības profesionālās izglītības iestādē arī nevar īstenot likumos noteiktās normas - izglītojamā praktisku sagatavošanos profesionālai darbībai noteiktā profesijā. Tikai tad, kad būs intensīva un acīmredzama darba devēju, uzņēmēju un citu organizāciju sadarbība ar profesionālās izglītības iestādi, tiks veicināta izglītības iestādes attīstība un noteikti tās darbības stratēģiskie virzieni atbilstoši valsts tautsaimniecības vajadzībām, kā rezultātā izglītojamie tiks praktiski un teorētiski sagatavoti profesionālai darbībai profesijā un dzīvei sabiedrībā.

Profesionālās izglītības likuma 12.pantā noteikts, ka darba devēji un citas biedrības vai nodibinājumi savas kompetences ietvaros veicina profesionālās izglītības attīstību, un tām ir tiesības:

- 1) piedalīties konceptuālu jautājumu un normatīvo aktu projektu izstrādē profesionālās izglītības jomā, profesionālās izglītības stratēģijas un politikas veidošanā un īstenošanā, valsts pieprasījuma un nozaru attīstības virzienu plānošanā;
- 2) sadarbībā ar valsts un pašvaldību institūcijām veikt darba tirgus izpēti un profesionālās izglītības attīstības virzienu plānošanu;
- 3) piedalīties profesiju standartu un izglītības programmu izstrādē, profesionālās izglītības īstenošanā, izglītojamajiem nodrošinot nepieciešamos darba apstākļus mācību prakses vietās, kā arī piedalīties profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un vērtēšanā;
- 4) piedalīties valsts, pašvaldību, arodbiedrību, darba devēju un citu biedrību vai nodibinājumu, sadarbības padomju, profesionālās izglītības iestāžu padomju un citu profesionālās izglītības attīstību veicinošu institūciju darbā.

Kā redzams, minētajā tiesību normā daļēji noteiktas, darba devēju un citu biedrību vai nodibinājumu tiesības, tomēr Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras ieskatā tās ir nepietiekamas. Profesionālās izglītības likuma 12.pantā minētā tiesību norma pārsvarā paredz tiesības piedalīties profesionālās izglītības politikas veidošanā, tiesības piedalīties profesiju standartu un izglītības programmu izstrādē, tiesības piedalīties profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un vērtēšanā u.t.t., taču nepasaka ar kādiem instrumentiem piedalīšanās ir īstenojama. Latvijas Tirdzniecības un rūpniecība kamera saskata šo

instrumentu un tas ir profesionālās pamatzglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības iestādes konvents.

Jāatzīst, ka Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai šobrīd nav izsmeļošas informācijas, kā tiek īstenotas likumā noteiktās tiesības piedalīties profesionālās izglītības iestāžu padomju un citu profesionālās izglītības attīstību veicinošu institūciju darbā, taču ir radies vispārējs subjektīvs viedoklis, ka darba devēji nepietiekami vai vispār netiek iesaistītas profesionālās izglītības iestāžu padomju un citu profesionālās izglītības attīstību veicinošu institūciju darbā. Profesionālās izglītības likuma 2.panta pirmajā daļā noteikts, ka šī likuma mērķis ir nodrošināt valsts profesionālās izglītības politikas īstenošanu un profesionālās izglītības sistēmas darbību, vadību un attīstību. Savukārt, šī panta otrā daļa paredz, ka Profesionālās izglītības likuma uzdevumi ir šādi:

- 1) nodrošināt iespēju iegūt vispārējās zināšanas un prasmes, kā arī profesionālo kvalifikāciju;
- 2) noteikt profesionālās izglītības pakāpes, profesionālās kvalifikācijas līmeņus un attiecīgās profesionālās kvalifikācijas ieguvei nepieciešamo izglītību;
- 3) noteikt profesionālajā izglītībā un profesionālās kvalifikācijas piešķiršanā iesaistīto personu kompetenci;
- 4) nodrošināt Latvijas profesionālās izglītības un profesionālās kvalifikācijas salīdzināmību ar ārvalstīs iegūstamo profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju, radot iespējas izglītojamajiem turpināt izglītību ārvalstīs un konkurēt starptautiskajā darba tirgū.

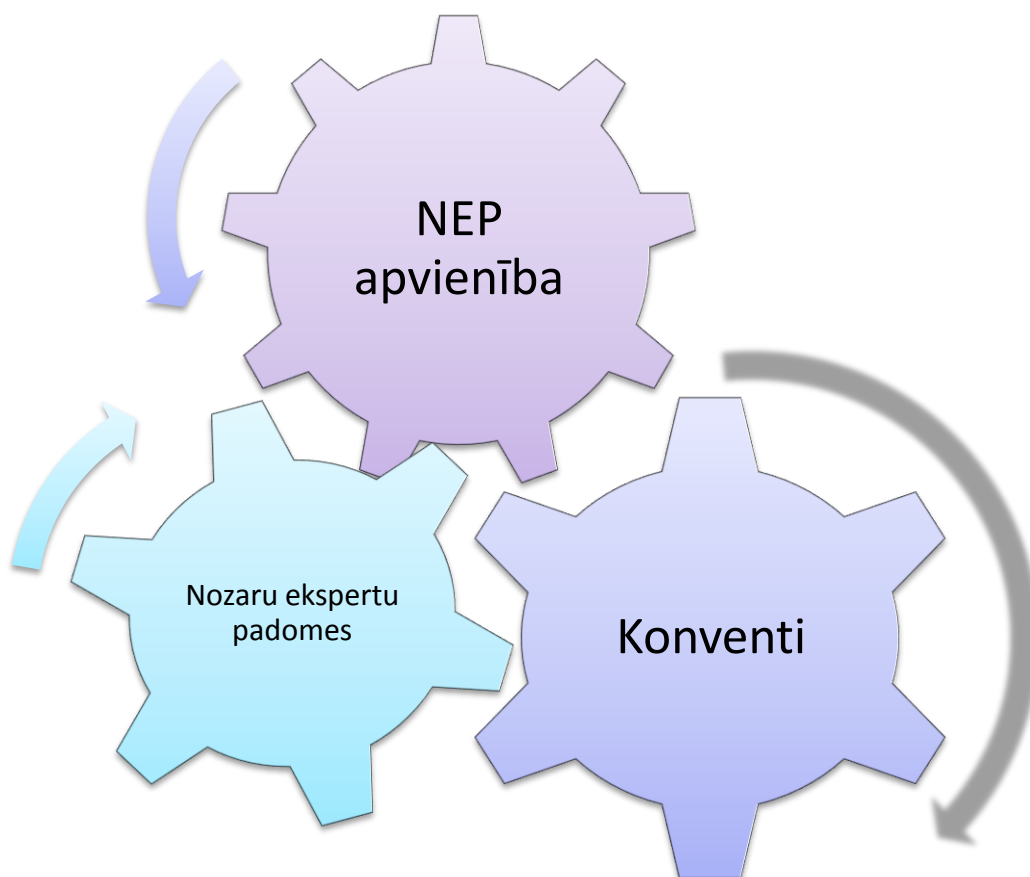
Diemžēl no Profesionālās izglītības likumā noteiktajiem uzdevumiem neizriet visi pasākumi, lai īstenotu likumā noteikto mērķi.

Arī, piemēram, Profesionālās izglītības likuma 8.pantā „Izglītības un zinātnes ministrijas kompetence” ir nepietiekami un neskaidri iekļautas tiesību normas par Izglītības un zinātnes ministrijas funkcijām un kompetenci profesionālās izglītības jomā. No šī panta izriet, ka Izglītības un zinātnes ministrija:

- 1) izstrādā priekšlikumus un noteiktā kārtībā iesniedz pieprasījumu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanai, finansē savā padotībā esošās profesionālās izglītības iestādes un profesionālās izglītības atbalsta iestādes no šim nolūkam piešķirtajiem līdzekļiem;
- 2) izstrādā mācību prakses organizācijas noteikumu un citu normatīvo aktu projektus profesionālajā izglītībā;
- 3) organizē profesionālās orientācijas un karjeras izglītības ieviešanu izglītībā;
- 4) nodrošina ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenču atzīšanu;
- 5) apstiprina Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā esošo valsts profesionālās izglītības iestāžu nolikumus;
- 6) veic citas šajā likumā un [Izglītības likumā](#) noteiktās ar profesionālo izglītību saistītās funkcijas.

Kā redzams, Izglītības un zinātnes ministrijas kompetencē neietilpst atbalsts profesionālās izglītības iestāžu sadarbības veicināšanai ar darba devējiem. Tātad, tas, kā notiek profesionālās izglītības iestādes sadarbība ar attiecīgiem sabiedrības pārstāvjiem ir vienīgi profesionālās izglītības iestādes vadītāja ziņā, vadoties no citiem ārējiem tiesību aktiem (Valsts pārvaldes iekārtas likums, Izglītības likums u.c.)

Atzinīgi novērtējams Valsts izglītības attīstības aģentūras īstenotais Eiropas Sociālā fonda projekts „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana”, kura ietvaros ir izveidotas 12 nozaru ekspertu padomes un tās jau ir uzsākušas aktīvu darbību. Jaunizveidotie profesionālās izglītības iestāžu konventi cieši sadarbotos ar nozaru ekspertu padomēm. Konventa sastāvā arī tiks iekļauti attiecīgajā profesionālās izglītības iestādē īstenoto izglītības programmu jomas nozares pārstāvji. Lai pārraudzītu visu NEP darbību, koordinētu un metodiski vadītu profesionālās izglītības iestāžu konventudarbību, nākotnē būtu nepieciešams izveidot nozaru ekspertu padomju apvienību, kurā ietilpst pa 1 pārstāvim no katras nozaru ekspertu padomes un uzņēmumi un to asociāciju pārstāvji.

5.attēls. Sadarbības institūcijas

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta desmitā daļa paredz, ka valsts pārvaldi organizē pēc iespējas efektīvi. Valsts pārvaldes institucionālo sistēmu pastāvīgi pārbauda un, ja nepieciešams, pilnveido, izvērtējot arī funkciju apjomu, nepieciešamību un koncentrācijas

pakāpi, normatīvā regulējuma apjomu un detalizāciju. Ievērojot minēto, kā arī, lai pilnveidotu profesionālās izglītības saturu un jauno profesionāļu sagatavošanu atbilstoši darba tirgus prasībām, nepieciešams izdarīt grozījumus vairākos tiesību aktos, tajā skaitā, speciālajā likumā – Profesionālās izglītības likumā, kurā tāpat kā Augstskolu likumā ir iekļauta tiesību norma par konventa izveidošanu.

Priekšlikumi normatīvo aktu pilnveidei

Latvijas Rūpniecības un tirdzniecības kameras ieskatā ir nepieciešami vairāki būtiski grozījumi normatīvajos aktos, ja tiek atbalstīta konventu ieviešana katrā profesionālās izglītības iestādē kā obligāta prasība. Grozījumu izdarīšanai nepieciešams sasaukt darba grupas un tas ir ilgstošs un darbietilpīgs process. Latvijas Rūpniecības un tirdzniecības kameras pirmie priekšlikumi normatīvo aktu pilnveidei ir ļoti vispārīgi.

4.tabula

Nr.p.k.	Normatīvā akta nosaukums	Priekšlikums
1.	Izglītības likums	Noteikt, ka Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā, citu ministriju padotībā esošo un pašvaldības profesionālās izglītības iestāžu direktoru pieņem darbā un atbrīvo no tā konkrētās profesionālās izglītības iestādes konvents.
2.	Izglītības likums	Noteikt, ka Nozaru ekspertu padomju apvienība ir profesionālās izglītības atbalsta iestāde, tā arī izstrādā profesionālās izglītības iestādes direktora amata kandidāta prasības.
3.	Izglītības likums	Noteikt, ka profesionālās izglītības iestādes direktoram ir pienākums nodrošināt izglītības iestādes konventa izveidošanu.
4.	Izglītības likums	Noteikt, ka profesionālās izglītības iestādes saskaņo un akceptē konventā izglītības iestāžu izstrādāto izglītības programmu projektus pirms iesniegšanas licencēšanas komisijai.
5.	Izglītības likums	Paredzēt, ka tiesības strādāt par profesionālās izglītības iestādes direktoru ir ne tikai personai ar augstāko pedagoģisko izglītību, jo kā pierāda prakse, iestādes vadītājam nepieciešamas izcilas administratora spējas un kompetence, juridiskās zināšanas, finanšu jautājumu pārzināšana un iestādes vadības stratēģiskie plāni.
6.	Izglītības likums	Paredzēt, ka profesionālās izglītības iestādes direktora un pedagogu atbildības diferencēšanas kritērijus nosaka profesionālās izglītības iestādes konvents.
7.	Profesionālās izglītības likums	Papildināt likuma 11.panta trešo daļu, paredzot, ka profesionālās izglītības valsts atbalsta iestādes dibina, reorganizē un likvidē Ministru kabinets ne tikai pēc Izglītības un zinātnes ministrijas vai citas ministrijas ierosinājuma, bet arī pēc Nozaru ekspertu padomju apvienības ierosinājuma vai atzinuma.
8.	Profesionālās izglītības likums	Papildināt likumu ar jaunu pantu: „(1) Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un

		<p>profesionālās vidējās izglītības iestādēs izveido institūciju - konventu (turpmāk - konvents), kura mērķis ir veicināt profesionālās izglītības iestādes attīstību, nosakot tās darbības stratēģiskos virzienus atbilstoši tirgus prasībām.</p> <p>(2) Konventu izveido profesionālās izglītības iestādes direktors. Konventa nolikumu izdod profesionālās izglītības iestādes direktors un tajā nosaka konventa funkcijas, uzdevumus, tiesības, sastāvu un darba organizāciju.</p> <p>(3) Konventa sastāvā iekļauj profesionālās izglītības iestādes direktoru, nozares ekspertu padomes, ministriju, pašvaldību pārstāvjus, uzņēmumu un to asociāciju pārstāvjus.</p> <p>(4) Konventa priekšsēdētājs ir darba devējs.</p> <p>(5) Konventa galvenās funkcijas un uzdevumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) apzina un definē profesionālās izglītības iestādes darbības stratēģiskos virzienus; 2) uzrauga izglītības programmu atbilstību tirgus prasībām un konsultē izglītības iestādes vadību attīstības stratēģijas jautājumos un izglītības iestādes finanšu resursu racionālā izmantošanā un pārvaldīšanā; 3) piedalās profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un vērtēšanā, profesiju standartu un izglītības programmu izstrādē; 4) izvērtē izglītojamo profesionālās iemaņas un prasmes un piešķirt izglītojamajiem attiecīgu kvalifikāciju; 5) nosaka izglītības iestādes direktora un pedagogu atlīdzības diferencēšanas kritērijus, un piedalās pedagogu profesionalitātes un profesionālās kvalifikācijas atbilstības nozares aktualitātēm vērtēšanā un sniedz direktoram atzinumu par pedagogu profesionālās kvalifikācijas atbilstību nozares aktualitātēm; 6) iecel izglītības iestādes direktoru, pieņem lēmumu par izglītības iestādes direktora atcelšanu vai atbrīvošanu no amata. 7) saskaņo izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu projektus pirms iesniegšanas licencēšanas komisijai. <p>(6) Konventa tiesības:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pieprasīt darbam nepieciešamo informāciju no valsts pārvaldes, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām; 2) ierosināt profesionālās izglītības paradigmas apspriešanu sabiedrībā; 3) deleģēt pārstāvjus līdzdalībai profesionālās izglītības politikas dokumentu izstrādē un ieteikt jaunu profesionālās izglītības politikas plānošanas dokumentu izstrādi; 4) uzaicināt amatpersonas un ekspertus ar padomdevēja tiesībām piedalīties konventa sēdēs un priekšlikumu izstrādāšanā; 5) veidot darba grupas ar konventa darbību saistītu jautājumu risināšanai; 6) sadarboties ar līdzīgām ārvalstu organizācijām, piedalīties starptautiskajās darba grupās un ekspertu padomēs, kā arī starptautisko organizāciju sadarbības partneru rīkotajos pasākumos. 7) Konventa lēmumu var apstrīdēt Nozaru ekspertu padomju apvienībā.”
9.	Profesionālās izglītības likums	Papildināt likuma 12.pantu ar otro daļu, paredzot profesionālās izglītības iestādes konventa kompetenci un tiesības (saskaņā ar Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības iestādes konventa paraugnolikumā iekļauto informāciju).
10.	Profesionālās izglītības	Papildināt likuma 19.pantu „Profesionālās izglītības iestādes

	likums	pedagoga profesionālā kvalifikācija” ar otro daļu, kas paredz, ka profesionālās izglītības iestādes pedagoga profesionālo kvalifikāciju apliecina arī konventa atzinums par pedagoga profesionālās kvalifikācijas atbilstību nozares aktualitātēm.
11.	Profesionālās izglītības likums	Izteikt likuma 20.pantu „Profesionālās izglītības iestādes pedagoga darba samaksa” jaunā redakcijā, precīzi definējot, kas ir saprotams ar terminiem „atbilstoša profesionālā pieredze” un „profesionālā kvalifikācija”, ko tieši ietver norādītā atbilstoša profesionālā pieredze un atbilstoša profesionālā kvalifikācija.
12.	Profesionālās izglītības likums	Papildināt likuma 23.panta „Valsts profesionālās izglītības standarti” otrajā daļā nosacījumu, ka valsts profesionālās izglītības standartus izstrādā Izglītības un zinātnes ministrija sadarbojoties ar Nozares ekspertu padomju apvienību. Arī profesionālās izglītības programmu izstrāde notiek, sadarbojoties ar konventu.
13.	Profesionālās izglītības likums	u.c.

Tāpat nepieciešams pilnveidot arī uz likumu pamata izdotos Ministru kabineta noteikumus, piemēram:

5.tabula

Nr.p.k.	Normatīvā akta nosaukums	Priekšlikums
1.	Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.662 „Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu norises kārtība akreditētās profesionālās izglītības programmās”	Paredzēt, ka profesionālās kvalifikācijas eksāmena eksaminācijas komisijas sastāvā tiek iekļauti konventa pārstāvji ar attiecīgu izglītību un pieredzi tautsaimniecības nozarē.
2.	Ministru kabineta 2012.gada 20.novembra noteikumi Nr.785 "Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība“	Paredzēt, ka konvents nodrošina izglītojamos ar atbilstošām mācību prakšu vietām pie darba devējiem gan Latvijā, gan ārvalstīs. Papildus nepieciešams pilnveidot šos noteikumus attiecībā uz procedūru, ja izglītojamais mācību praksi iziet pie ārvalstu darba devēja, kā tiek uzraudzīta prakses norise.
3.	Ministru kabineta 2009.gada 28.jūlija noteikumi Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”	Attiecībā uz profesionālās izglītības iestādes pedagogu un direktora darba algas noteikšanas kritērijiem, tos sasaistot ar profesionalitāti un profesionālās kvalifikācijas atbilstību nozares aktualitātēm, profesionālās izglītības pedagogu tālākizglītību, zināšanu un prasmju atjaunošanu.
4.	Ministru kabineta 2011.gada 7.jūnijā noteikumi Nr.431 „Pedagogu profesionālās	Pārskatīt pedagogu profesionalitātes un profesionālās

	kvalifikācijas pilnveides kārtība”	kvalifikācijas pilnveidi, kā arī paredzēt, ka konvents sniedz direktoram atzinumu par pedagoga profesionālās kvalifikācijas atbilstību nozares aktualitātēm.
5.	Ministru kabinets 2000.gada 27.jūnijā noteikumi Nr.211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”	Pārskatīt profesionālās izglītības obligāto saturu, vērtēšanas pamatprincipus un kārtību.
6.	U.c.	

Būtu izvērtējams un pilnveidojams arī Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes (turpmāk - PINTSA) ieguldījums valsts un darba devēju sadarbības veicināšanā un profesionālās izglītības attīstības veicināšanā kopumā. Lai arī PINTSA sastāvā ietilpst 15 pilnvarotas personas, kuras pārstāv valdības, darba devēju un darbinieku organizācijas, publiskajā vidē ir nepietiekami atspoguļoti šīs organizācijas sasniegumi un līdzdalība profesionālās izglītības attīstības procesa pilnveidē. Ņemot vērā, ka PINTSA darbību nodrošina Izglītības un zinātnes ministrija no valsts budžetā šim mērķim paredzētajiem līdzekļiem, sabiedrība sagaida aktīvāku līdzdalību PINTSA noteikto funkciju izpildē. Ievērojot minēto, būtu pārskatāmi PINTSA uzdevumi, funkcijas un kompetence, kā arī tiesību akti, kuros iekļautas tiesību normas, kas regulē PINTSA kompetences jautājumus.